

عنوان: زبان و لحن پژوهش

پژوهشگر مقالات علمی باید بداند که نقش او اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی است؛ از این رو باید در ذکر مطالب و اطلاعات جدی، برهانی و اثباتی عمل کند. به سخن دیگر، باید از خیال‌پردازی، ذکر مطالب زیباشناسانه و حدس و گمان‌هایی که قابلیت اثبات ندارند و نمی‌توان آنها را با استدلال‌ات علمی و منطقی توجیه کرد، پرهیز کند.

آنچه که در این رابطه ضرورت دارد، توجه به این نکته است که در یک مقاله علمی، کاربرد زبان ادبی، جمله‌های عاطفی، احساسی، کنایی و استعاری از رسانگی مستقیم زبان پژوهش می‌کاهد. همچنین طنز، طعنه، سخنان دوپهلوی و مبهم که سبب کژفهمی گردد نیز ناپسند می‌نماید و زمینه‌های اضطراب فکری خوانندگان را فراهم می‌کند.

برای آنکه با زبان استاندارد یک پژوهش علمی آشنا شویم لازم است ابتدا مباحثی را که به طور مستقیم و بلافصل روی زبان پژوهش تأثیر می‌گذارند، بشناسیم. در این جلسه این پیش‌نیازها را مطرح کرده و جلسه آینده زبان و لحن پژوهش را بیشتر بررسی خواهیم کرد:

از پیش‌نیازهایی که چارچوب زبانی یک پژوهش را تشکیل می‌دهد: **گفتمان تخصصی** آن است.

منظور از گفتمان تخصصی و علمی پژوهش، سبکی است که در آن پژوهشگر از زبان رسمی و معیار در درج مطالب و نگارش افکار خود بهره می‌گیرد؛ بنابراین واژه‌ها و اصطلاحات انتخابی او باید متعلق به گفتمانی باشد که در مجامع علمی و دانشگاهی مورد استفاده و تأیید است.

استفاده از عبارات و اصطلاحات محاوره‌ای، صمیمانه و خودمانی از شأن و اعتبار نوشتار علمی می‌کاهد و آن را سخیف می‌سازد؛ مگر آنکه به صورت یک نقل قول مستقیم از درون متنی به عنوان یک سند ارائه شود.

به یاد داشته باشیم که هر پژوهشگری به عنوان نویسنده مسئول مقاله از سبک اندیشگانی و فکری خاصی برخوردار است و هر کلمه و عبارتی که به کار می‌گیرد گویای سبک او خواهد بود. حال اگر کلمات نوشتاری او از بار ارزشی و استدلالی بیشتری برخوردار باشند، خواننده به طور غیر مستقیم با نویسنده‌ای ارتباط خواهد داشت که مطالب و افکارش را به وسیله کلمات و جملات ارزشمند منتقل ساخته است.

در زمینه آشنایی با گفتمان و چارچوب‌های مربوط به آن می‌توانید به منابع زیر مراجعه کنید:

گفتمان، سارا میلز، ۱۳۹۴، ترجمه نرگس حسینی، نشر نشانه و درآمدی بر تحلیل گفتمان، برایان پالتریج، ۱۳۹۲، ترجمه طاهره همتی، انتشارات نویسه.

مقالات دکتر فردوس آفاگل زاده

مطلب دیگر آنکه، هر نوشتاری که مقالات پژوهشی هم جزئی از آنهاست در محور هم‌نشینی از کلمات و عناصر زبانی‌ای بهره می‌برد که هم از نظر نقش دستوری و نحوی و هم از نظر انتقال معنا با یکدیگر در تنش نباشد. کژتابی، کاربرد نادرست کلمات درون جمله، استفاده از واژگان غریب، دخیل و مهجور، عدم توجه به ساختمان کلمات، وجود هرگونه غلط املایی و ... سبب می‌شود که نوشته ما فاقد سلاست و فخامت (شیوایی و اعتبار) باشد.

به عنوان نمونه به کاربردهای مختلف جملات زیر نگاه کنید:

- فردوسی و سعدی از شاعران بزرگ فارسی هستند.

- فردوسی به همراه سعدی از شاعران بزرگ فارسی است.

- فردوسی و سعدی از شاعران بزرگ فارسی است.

- فردوسی به همراه سعدی از شاعران بزرگ فارسی هستند.

بررسی نقش عناصر زبانی به کار رفته روی محور هم‌نشینی جملات مزبور نشان می‌دهد که دو جمله نخست از نظر کارکرد دستوری درست و دو جمله بعدی نادرست است.

مطلب دیگر، آشنایی با شیوه‌های انتقال معنی و مفهوم در مقاله‌نویسی است. به غیر از کلمات نوشتاری، جداول، آمار و ارقام، تصاویر و نمودارها هم از جمله راه‌های انتقال مفهوم است.

فعالیّت: مقاله پیوستی ذیل را مطالعه کرده طبقات دستوری آن چکیده و نتیجه‌گیری آن را در محور هم‌نشینی بررسی کنید.

یا

درباره گفتمان غالب مقاله الحاقی بر اساس تحلیل گفتمان بحث کنید.

دانشجویان گرامی: لطفاً pdf فعالیت‌های خود را از طریق یکی از دو روش زیر ارسال کنید:

ایمیل: zahrasaberinia@yahoo.com

گروه نگارش علمی در واتساپ

سالم و پیروز باشید. زهرا صابری‌نیا